

КЛИФЪРД САЙМЪК ПРЕДГОВОР ОТ АВТОРА

Превод от английски: Лидия Цекова-Маринова, 1982

chitanka.info

„ГРАДЪТ“ бе написан вследствие на обезверяване. Може би малко други хора са били обезверени, въпреки че би трябвало да са. Светът преминаваше през война, която не само костваше живота на милиони и разби живота на още толкова, но роди едно ново оръжие, което притежаваше силата да унищожава не само армии, но и цели народи.

Днес малко от нас се замислят докрай за ядрената сила. Ние сме живели с нея толкова дълго, че тя се е превърнала в един от многото фактори, съставляващи основата на нашия живот. Приспособили сме се и когато въобще мислим за нея, мислим като за оръдие за международна политика, което прозира от същността ѝ. Дори в дните, когато първите атомни експлозии цъфнаха над Япония, имаше много неразбиращи, които погледнаха на тази сила просто като на средство за по-голяма бомба. Но имаше и някои, сред тях известен брой автори на научна фантастика, които веднага доловиха истинската опасност. Убеден съм, че тези писатели със своите разкази за гибел помогнаха на широката публика да разбере какво би могла да им донесе една ядрена война.

Аз лично не бях така шокиран от мощната разрушителна сила на това оръжие, както от очевидния факт, че човекът в своята безумна жажда за власт нямаше да се спре пред нищо. Нямаше, както изглежда, предел ужасът, който хората можеха да си причинят един на друг. Аз бях запазил някаква вяра, колкото и страшна да беше Втората световна война, че в следващите векове хората ще могат да постигнат съгласие, което ще направи мира възможен. Сега, с реализирането на това ново измерение на жестокост, аз загубих и малкото вяра, която имах.

Не помня как точно трябва да подредя разказите, за да бъдат в строго хронологичен ред. Някои от тях бяха написани преди зората на атомната ера, някои през първата ѝ година. Това може би няма особено значение. Като начало обезверяването бе предизвикано от войната, Хирошима и Нагасаки послужиха само за затвърждаване и задълбочаване на обезверяването.

„ГРАДЪТ“ беше написан не като протест (каква полза от протест?), а в търсене на един въображаем свят, който би послужил за противовес на бруталността, през която светът преминаваше. Може би дълбоко в себе си аз се опитвах да създам свят, в който аз и други обезверени хора биха могли за момент да намерят убежище от този, в

който живеехме. Казват, че разказите били обвинение срещу човечеството, възможно е и да не съм мислил така по онова време, но сега виждам, че те наистина са такива, и вярвам, че тогава е имало и все още има основание за такова обвинение. Тази мисъл ме осени тогава, така и казах на приятелите си, че съм населил фантастичния свят с кучета и роботи, защото виждам малка надежда човечеството да достигне такъв етап. Това беше сурова присъда и ако днес след толкова години, през които съм премислял, бих могъл да я смекча до известна степен, все още имам малко основание да го направя. Нашата нация от онова време е водила две значителни войни и историкът на бъдещето ще бъде принуден да търси дълго и ревностно, за да открие някакъв продължителен период на мир от края на Втората световна война. Добре ми е известно, разбира се, че в продължение на тридесет години народите в света са проявили въздържание (ако не и нещо по-страшно), като обуздаваха ужаса от ядрената сила. Това обаче е по-малко добра поличба, отколкото изглежда. Ако атомните сили бъдат удържани за още тридесет години, може би бихме могли да започнем да храним някаква надежда.

В разказите писах за заниманието на човека с механистичната цивилизация. Другите писатели, а и аз също, все още пишат за нея и днес, назовавайки я технологично общество. Няма нищо лошо в технологията сама по себе си; лошото е, че сме се захванали с нея. Ние превърнахме нашите машини в богове; продали сме им душите си по един или друг начин. По времето, когато написах „ГРАДЪТ“, аз чувствавах, че има други, по-големи стойности от тези, които откриваме в технологията; аз все още го чувствавам така и днес. В днешно време съществуват и такива, които не одобряват машините, защото те изтощават незаменими източници, но опасността не е само в това. Именно брутализирането на обществото ни е онова, което принципно ме засяга.

В основата на разказите се разглежда западането и изчезването на града. Аз вярвах тогава, вярвам и сега, дори по-силно, че градът е анахронизъм, без който би било по-добре. Западането на града се забелязва даже повече сега, отколкото на времето, когато написах разказите. Днешният типичен град представлява блестяща търговска част, заобиколена от разрастващите се пръстени на гетата. Някога, когато съобщенията и пътуванията били бавни и примитивни, за

съществуването на града е имало основание. Хората отначало се трупаха в него за по-голяма сигурност, по-късно останали струпани там, за да водят търговия. Градът вече не бил отбранителна структура; в същност в повечето случаи било по-безопасно отвън, отколкото вътре в него. Със сегашните възможности за комуникация вече няма никаква нужда да живееш на същата улица с човека, с когото искаш да търгуваш. Днес можем да търгуваме с човек хиляди мили далеч така лесно, както и с човека надолу по улицата. Градът е надживял своята полза и предназначение, скъп е за поддържане и е душно място за живот. Повече няма никакъв смисъл от него.

И така, явно аз откривам, че все още стоя на същите позиции, на които стоях преди тридесет години, когато написах разказите. Оттогава годините може да са смекчили тази моя перспектива, но това е само до известна степен.

Всички тези неща съставляват философската основа, на фона на която бяха написани разказите, но не съм сигурен доколко са успели да проникнат в тях. Бих бил разочарован, ако до голяма степен са успели, тъй като задачата ми на времето, а и сега не е да създавам високопроблемни творби, а да пиша такива, които да имат някаква развлекателна стойност. Ако прекалено много от това, което може би съм мислил тогава, е твърде явно, значи съм се провалил като разказвач — а това е моята единствена претенция, че аз наистина се опитвам с всички усилия, ревностно да бъда разказвач.

„ГРАДЪТ“, общо взето, е спечелил по-голямо и трайно одобрение, отколкото каквото и да било друго, което някога съм писал. Ако някоя моя творба е предопределена да ме надживее за колкото и скромен период от време и да е, това по всяка вероятност ще бъде „ГРАДЪТ“. Този факт понякога ме смуцава, защото съм сигурен, че съм писал и по-добри разкази, но на това мнение, изглежда, оставам единствен аз. Не мога да се сърдя за неуспеха на другите да ме подкрепят в това мое мнение, тъй като нито един писател не може дори да претендира да бъде компетентен критик на собствената си работа. Той стои твърде близко до нея, за да бъде обективен.

Известно време аз си казвах, че одобрението на книгата дойде, защото се случи така, че беше написана в подходящия момент, въздействието ѝ отговаряше на духа на времето — едно от онези щастливи съвпадения, от които човек може да се възползва. Но за мое

безкрайно учудване това, изглежда, не е истина. Следващите поколения читатели са били също тъй верни на разказите, както и онази първа група, която ги е прочела преди години. Студент ще ми пише, за да ми каже, че прави доклад за книгата, задавайки ми въпроси, на които се затруднявам да отговоря. Или пък читател, който е попаднал на нея за първи път, ще ми пише, за да сподели удоволствието, което му е доставила. След всичките тези години все още имам обратна информация. Колкото и учуден да съм, аз съм поласкан. Има нещо сгриващо в удовлетворението да знаеш, че една работа, свършена преди толкова години, все още може да служи на предназначението си.

Посвещението на сбирката гласи: „В памет на Скути, който беше и Натаниел“. Някои все още ми пишат, за да питат кой е бил Скути. Той беше шотландски териер, който живя с нас петнадесет години, при все че тази фразеология не е напълно правилна. Никога, за момент дори, той не сметна, че е живял с нас. По-скоро ние живяхме с него. Той беше добър приятел и предан другар. Харесва ми да си мисля как в някой кучешки Валхала той все още преследва зайци (които никога не хваща), рие яростно, за да изкопае някой бобак (който кряска срещу него на съвсем безопасно разстояние) и изтощен от своите усилия, спи на килимче пред лумнало огнище.

Да пишеш за собствената си работа е нещо деликатно и задължаващо. Не можеш да бъдеш повърхностен и самонадеян, защото това ще уличи в лъжа авторската ти почтеност. Винаги съществува вероятността една необоснована фраза да изглежда самохвалство и това не само ще бъде невъзпитано, но няма и повод за него. Скромното удовлетворение на работника от една работа, свършена достатъчно добре, за да бъде приета от неговите другари като честно усилие, е всичко, което би могъл да иска.

Хвърляйки поглед назад към „ГРАДЪТ“, аз няма за какво да съжалявам. От време на време само, когато чета някой абзац, изведнъж разбирам, че мога да пиша по-стегнато сега, отколкото когато съм я писал тогава. Но това е мимолетна мисъл, защото знам, че днес не бих могъл да напиша разказите. Бяха необходими серия от особени обстоятелства, за да бъдат написани те, и докато въздействието на тези обстоятелства все още остава и концепциите изглеждат все още валидни, то непосредствените обстоятелства са избледнели с годините.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.